

Protokoll fört vid enskild föredragning

Regeringskansliet

Allmänna byrån, rättsserviceenheten, Rk1a

Beslutande

Minister
Wille Valve

Föredragande

Chefsjurist
Sören Silverström

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 179

Ny lagstiftning om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

ÅLR 2015/3792

355 Rk1a/utdrag

Landskapsregeringen konstaterar att Mariehamns stad har hemställt om att landskapsregeringen tar initiativ till att se över och anpassa den åländska lagstiftningen med syftet att möjliggöra elektroniska signaturer av till myndigheter inlämnade handlingar motsvarande rikets lagstiftning kring detta.

Landskapsregeringen konstaterar att nuvarande landskapslagstiftning inte innehåller särskilda bestämmelser om s.k. elektroniska signaturer. Detta medför ett behov av att klarlägga i lagstiftning om krav på underskrift uppfylls genom s.k. elektroniska signaturer. I samband med detta bör det även införas bestämmelser om myndigheters delgivning via e-post. Eventuella andra behov av lagstiftning gällande myndigheternas förvaltningsförfarande som föranleds av utvecklingen på området för elektronisk kommunikation bör beaktas.

Landskapsregeringen beslöt överföra ärendet till lagberedningen för vidare åtgärder. Lagstiftningspromemoria bifogas.

Nr 180

Bostads ab Solsidan i Jomalas ansökan om rätt att äga och besitta ett outbrutet område om ca 4 331 m² av fastigheten Solberget RNr 8:46 i Vesterkalmare i Jomala.

ÅLR 2015/6362

356 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* sökandebolaget jordförvärvstillstånd gällande ett outbrutet område om ca 4 331 m² av fastigheten Solberget RNr 8:46 i Vesterkalmare i Jomala.

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Sökandebolagets hemort ska vara i landskapet Åland.
2. Minst två tredjedelar av styrelsens medlemmar ska ha åländsk hembygdsrätt eller ha varit bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

3. Markområdet ska användas för det i ansökan angivna syftet.

Bakgrund

Sökandebolaget ansöker om tillstånd att förvärva och besitta ett outbrutet område om ca 4 331 m² av fastigheten Solberget RNr 8:46 i Vesterkalmare i Jomala (170-431-8-46). Området utgör del av det område som enligt fastställd detaljplan för området utgör kvarter 43122. Andelar i samfällda ingår inte. Markområdet gränsar inte till vatten.

Sökandebolaget är registrerat 8.6.2015. Bolagets verksamhet att på det outbrutna området äga och besitta ett våningshus vari största delen av lägenheternas sammanlagda golvyta är förbehållen aktieägarna såsom bostadslägenheter. I bolagsordningen framgår antalet lägenheter samt garage och bilplatser. Bolaget sin hemort i Jomala. Styrelsens medlem och ersättare har åländsk hembygdsrätt.

Kommunens utlåtande

Jomala kommun förordar ansökan i utlåtande av 22.6.2015. Detta görs med hänvisning till 13 § landskapslag (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd och 6 § 3 mom. landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd.

Motivering

Enligt 13 § landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd kan juridiska personer som inte har jordförvävrätt med stöd av 2 kap., efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av landskapsregeringen.

Enligt 6 § 3 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska tillstånd beviljas, om det inte finns särskilda skäl däremot, när följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Sökanden har oavbrutet sedan bildandet eller sedan minst fem år haft sin hemort i landskapet.
2. Samtliga styrelsemedlemmar har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Med hänsyn till att sökanden uppfyller ovanstående förutsättningar och till att det inte framkommit särskilda skäl däremot ska tillstånd beviljas.

Tillämpade lagrum

13 § landskapslag (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd
6 § 3 mom. landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd

Nr 181

Bostads Ab Möckelö Strand 3 A-P i Jomalas ansökan om jordförvärvstillstånd gällande ett ca 7 897 m² stort outbrutet område från fastigheten Norrgårds 12:2 i Möckelö by i Jomala kommun.

ÅLR 2015/7528

357 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* sökandebolaget tillstånd gällande ett ca 7 897 m² stort outbrutet område från fastigheten Norrgårds 12:2 i Möckelö by i Jomala kommun.

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Sökandens hemort ska vara i landskapet Åland.
2. Minst två tredjedelar av styrelsens medlemmar ska ha åländsk hembygdsrätt eller ha varit bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.
3. Markområdet ska användas för det i ansökan angivna syftet.

Bakgrund

Sökandebolaget ansöker om tillstånd gällande ett ca 7 897 m² stort outbrutet område från fastigheten Norrgårds 12:2 i Möckelö by i Jomala kommun (170-420-12-2). Området utgör tomt 2 i kvarter 4228 i fastställd detaljplan. Andel i samfällda ingår inte.

Enligt bolagsordningen ska det finnas åtta lägenheter som aktier berättigar till innehav och disposition av. Sökandebolagets hemort är i landskapet. Styrelsens ordinarie ledamot och ersättare har hembygdsrätt.

Kommunens utlåtande

Enligt utlåtande av 22.6.2015 förordar Jomala kommun ansökan med hänvisning till 13 § landskapslag (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd och 6 § 3 mom. landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd.

Motivering

Enligt 13 § landskapslagen om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd kan juridiska personer som inte har jordförvävrätt med stöd av 2 kap., efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av landskapsregeringen.

Enligt 6 § 3 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska tillstånd beviljas, om det inte finns särskilda skäl däremot, när följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Sökanden har oavbrutet sedan bildandet eller sedan minst fem år haft sin hemort i landskapet.
2. Samtliga styrelsemedlemmar har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Med hänsyn till att sökanden uppfyller ovanstående förutsättningar och med hänsyn till att det inte framkommit särskilda skäl däremot ska tillstånd beviljas.

Tillämpade lagrum

13 § landskapslag (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd

6 § landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd

Nr 182

Bostads Ab Gäddviken 1 i Hammarlands ansökan om jordförvärvstillstånd gällande fastigheten Gäddviken I RNr 4:45 i Hammarland.

ÅLR 2015/6667

358 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* sökandebolaget jordförvärvstillstånd gällande fastigheten Gäddviken I RNr 4:45 i Hammarland.

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Sökandebolagets hemort ska vara i landskapet Åland.
2. Minst två tredjedelar av styrelsens medlemmar ska ha åländsk hembygdsrätt eller ha varit bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.
3. Markområdet ska användas för det i ansökan angivna syftet.

Tillståndet ersätter tidigare beviljat tillstånd från 28.3.2006 (224 K12, K12/05/5/509).

Bakgrund

Sökandebolaget ansöker om tillstånd att förvärva och besitta fastigheten Gäddviken I RNr 4:45 i Hammarland (76-404-4-45). Fastigheten är 8 340 m² stor och på fastigheten finns radhus som är avsett för bostadsändamål. Fastigheten omfattas av detaljplan.

Sökanden avser använda fastigheten för bostadsbyggnader och andra därtill hörande byggnader och anläggningar i enlighet med detaljplanens bestämmelser. Enligt utdrag ur handelsregistret är bolaget registrerat 7.9.2006. Bolaget har sin hemort i Hammarland. Ordförande och ordinarie medlemmar i sökandebolagets styrelse har åländsk hembygdsrätt.

Kommunens utlåtande

Kommunstyrelsen i Hammarland förordar ansökan i utlåtande av 23.6.2015.

Motivering

Enligt 13 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd kan juridiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap., efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av landskapsregeringen.

Enligt 6 § 3 mom. landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska tillstånd beviljas, om det inte finns särskilda skäl däremot, när följande förutsättningar är uppfyllda:

1. Sökanden har oavbrutet sedan bildandet eller sedan minst fem år haft sin hemort i landskapet.
2. Samtliga styrelsemedlemmar har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Med hänsyn till att sökanden uppfyller ovanstående förutsättningar och till att det inte framkommit särskilda skäl däremot ska tillstånd beviljas.

Tillämpade lagrum

13 § landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd
6 § 3 mom. landskapsförordningen (2003:70) om jordförvärvstillstånd

Nr 183

Ansökan om tillstånd att förvärva och besitta fastigheterna

Sofiaberget 5:13, Gisselö 5:14 och Johannelund 5:27 i

Hummersö, Föglö.

ÅLR 2015/3708

359 Rk1a

Landskapsregeringen *beviljar* sökandena jordförvärvstillstånd gällande fastigheterna Sofiaberget 5:13, Gisselö 5:14 och Johannelund 5:27 i Hummersö i Föglö.

Bakgrund

Sökandena har erhållit andelar i tre fastigheter i Föglö kommun genom testamente efter morfar. Fastigheten Sofiaberget 5:13 (62-412-5-13) är 1,02 ha. Fastigheten gränsar till vatten, men andelar i samfällda områden ingår inte. Fastigheten Gisselö 5:14 (62-412-5-14) är 7,03 ha. Fastigheten gränsar till vatten, men andelar i samfällda områden ingår inte. Fastigheten Johannelund 5:27 (62-412-5-27) är 2,205 ha. Fastigheten gränsar inte till vatten och andelar i samfällda områden ingår inte.

Till ansökan har fogats testamente daterat 16.2.2012 efter sökandenas morfar som avlidit 9.2.2014. Ur testamentet framgår att morfadern testamenterar fastigheterna åt sin dotter och dotterns tre barn (sökandena). Ur intyg som fogats till ansökan framgår att sökandena är barnbarn till testamentsgivaren. Enligt ansökan är avsikten med förvärvet fritidsbruk. Sökandena är inte bosatta i landskapet. Sökandenas morfar hade hembygdsrätt.

Kommunens utlåtande

Kommunstyrelsen i Föglö har gett utlåtande den 16.6.2015. Kommunstyrelsen förordar inte ansökan då det inte finns någon punkt i landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd som ger stöd för ansökan.

Motivering

Ur 2 kap. landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd framgår att bröstarvingar i samband med förvärv av fast egendom som baserar sig på arv och testamente samt i vissa fall förskott på arv har jordförvärvsrätt, dvs. jordförvärvstillstånd krävs inte. Ur testamentet som fogats till ansökan framgår att morfadern testamenterar fastigheterna åt sin dotter och dotterns tre barn (sökandena). Sökandenas mors förvärv är inte tillståndspliktigt.

I samband med vissa förvärv av fast egendom förutsätter bröstarvinges äganderätt att jordförvärvstillstånd beviljas. Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd 4 § 2 mom. 7 punkten fastställer när landskapsregeringen ska ge tillstånd då sökanden är bröstarvinge. I detta fall är sökandena barnbarn till gåvogivaren. Ur förarbetena till landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd framgår att endast den som står närmast i rätt till arv räknas som bröstarvinge. Medan en persons barn lever, är det bara barnet som är personens bröstarvinge och inte barnbarnet (FR 20/2001-2002).

Enligt rättspraxis kan ett avslag av en ansökan om jordförvärvstillstånd inte motiveras enbart med att grunderna för när landskapsregeringen ska ge tillstånd enligt 4 § 2 mom. landskapsförordningen inte är uppfyllda, dvs. det är inte fråga om avslagsgrunder (HFD:2007:90). Då lagstiftning-

en om jordförvärv inte innehåller någon uttrycklig reglering om överlåtelse till barnbarn ska ansökan prövas enligt 12 § landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd som är en allmän bestämmelse om prövning av fysiska personers ansökningar om jordförvärvstillstånd.

Ur landskapsregeringens beslutspraxis framgår att landskapsregeringen beviljat jordförvärvstillstånd i ett antal fall då fast egendom har överlåtit åt barnbarn (t.ex. beslut 23.12.2004, dnr K12/04/5/499, 1032 K12 och beslut 6.6.2007, dnr K12/07/5/102, 428 K12). Sökandena skulle i förlängningen som bröstarvingar och genom arv komma att förvärva andelarna i fastigheterna utan att behöva söka om jordförvärvstillstånd. Med beaktande av detta och då landskapsregeringen inte finner några särskilda skäl däremot anser landskapsregeringen att tillstånd kan beviljas.

Tillämpade lagrum

12 § landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

Ny lagstiftning om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

Den 1 april 2008 trädde förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland i kraft i landskapet. Lagen innehåller bestämmelser om grunderna för god förvaltning och om förfarandet i förvaltningsärenden. I den åländska förvaltningslagen har till viss del beaktats den elektroniska utvecklingen i samhället, t.ex. innehåller lagen bestämmelse om att myndigheterna ska se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av elektronisk post och att svar får lämnas på samma sätt (5 § 4 mom.).

Landskapslagstiftningen om förfarandet i förvaltningsärenden uppmärksammar inte på ett ändamålsenligt sätt den senaste elektroniska utvecklingen och möjligheterna till elektronisk kommunikation. I riket har antagits särskild lagstiftning om myndigheternas elektroniska kommunikation, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003). Det kan även konstateras att den nu gällande landskapslagstiftningen om myndigheternas förvaltningsförfarande inte uppmärksammar s.k. elektroniska signaturer.¹ I landskapet har inte stadgats i lag om att s.k. elektroniska signaturer uppfyller krav på underskrift om det vid anhängiggörande eller behandling av ett ärende krävs en undertecknad handling.

Vissa av de gällande bestämmelserna om elektronisk kommunikation i den åländska förvaltningslagen, t.ex. om elektronisk delgivning, är föråldrade. Den åländska förvaltningslagen beaktar inte möjligheten till elektronisk delgivning genom e-post.

Vid den fortsatta beredningen bör det utvärderas vilken lagstiftningsmodell som är den mest ändamålsenliga för att den åländska lagstiftningen om myndigheternas förvaltningsförfarande ska beakta den elektroniska kommunikationen på ett så aktuellt och ändamålsenligt sätt som möjligt. En modell är att utarbeta en särskild landskapslag som motsvarar lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003). En annan modell är att komplettera den gällande landskapslagstiftningen, särskilt förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland, med bestämmelser om elektronisk kommunikation.

Denna nya lagstiftning bör särskilt beakta

- myndigheternas möjligheter att beakta s.k. elektroniska signaturer,
- myndigheternas möjligheter att sköta delgivning via e-post,
- alla andra uppdaterings- och ändringsbehov gällande landskapslagstiftning som föranleds av utvecklingen på området för elektronisk kommunikation.

Det kan noteras att förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland till stor del baserar sig på bestämmelser i rikets förvaltningslag (FFS 434/2003). Rikets förvaltningslag har varit föremål för vissa centrala ändringar sedan landskapets förvaltningslag trädde i kraft 2008. I rikets förvaltningslag har införts bestämmelser om ett särskilt omprövningsförfarande och förvaltningsklagan. I ett

¹ Om sådana stadgas i riket i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (FFS 617/2009).

annat sammanhang ska det bedömas om dessa bestämmelser ska överföras till landskapets förvaltningslag.

Nedanför svar utgående från lagberedningens mall i samband med överföring av lagstiftningsärende till lagberedningen.

KLARLÄGGANDE AV PROBLEMET OCH DESS ORSAKER SAMT BEHOVET AV ÅTGÄRDER:

1. Vad är problemet?

1.1. Vem eller vilka kräver en förändring? Finns det motstridiga intressen?

Främst utvecklingen inom den elektroniska kommunikationen föranleder ändringsbehov. Därtill har Mariehamns stad hemställt genom beslut 16.4.2015 hos Ålands landskapsregering om att landskapsregeringen tar initiativ till att se över och anpassa den åländska lagstiftningen med syftet att möjliggöra elektroniska signaturer av till myndigheter inlämnade handlingar motsvarande rikets lagstiftning kring detta.

1.2. Vilka motiv åberopas? Kan det finnas också andra motiv? Hur konkreta är riskerna, felen, bristerna och problemen?

På ett allmänt plan kan hänvisas till kravet i 21 § grundlagen om att garantierna för god förvaltning ska tryggas genom lag. Utvecklingen inom den elektroniska kommunikationen bör kontinuerligt följas med och vid behov bör lagstiftningen uppdateras på grund av utvecklingen.

1.3. Vilket är målet? Vad vill man åstadkomma? Finns det konflikter mellan olika mål?

Målet är att myndigheterna kan sköta sina uppgifter så att elektronisk kommunikation kan utnyttjas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Samtidigt kan medborgarna ges större valmöjligheter gällande elektronisk kommunikation med myndigheterna. Införandet av sådan lagstiftning får inte leda t.ex. till krav på alltför dyra elektroniska lösningar inom myndigheterna eller att medborgarna är tvungna att sköta sina myndighetsärenden enbart via elektroniska lösningar.

1.4. Finns det ett internationellt perspektiv på frågan (EG, EES eller internationellt fördrag)?

Nej, inte direkt. Men de åländska myndigheterna har kontinuerligt internationella kontakter och kunder. En modern lagstiftning om elektronisk kommunikation är därför till fördel även för dessa kontakter.

1.5. Är det underlag som finns tillräckligt för en bedömning av frågan eller behövs tilläggsutredning?

Det behövs ytterligare utredning, främst gällande hur de elektroniska signaturerna ska beaktas i lagstiftningen. Det bör särskilt övervägas i vilken omfattning myndigheterna ska vara skyldiga att ha teknisk beredskap för elektroniska signaturer. Det bör även beaktas hur samarbetet inom Ålands digitala agenda påverkas och kan utnyttjas.

2. Behövs någon åtgärd överhuvudtaget?

2.1. Vad händer om man inte gör någonting alls? Blir problemet större och mera akut?

Problemet blir större om inget görs. Den tekniska utvecklingen avstannar inte.

2.2. Vilken utveckling av särskild betydelse för frågan kan väntas inom den närmaste tiden? Hur påverkas problemet?

2.3. Löser problemet sig självt med tiden? Kommer marknadskrafterna att lösa problemet?

Problemet löser inte av sig själv. Det rör sig om myndigheternas förvaltningsförfaranden och detta kan inte vara föremål för konkurrensutsättning.

2.4. Kan en önskad åtgärd ge upphov till nya problem som är lika stora eller större än de problem man vill lösa?

Målsättningen bör vara att få en lagstiftningslösning som är hållbar på sikt.

B. DÅ PROBLEMET OCH DESS ORSAKER SAMT BEHOVET AV ÅTGÄRDER KLARLAGTS KAN FÖLJANDE FRÅGOR STÄLLAS:

1. När behövs åtgärderna? Behövs åtgärder genast? Finns det tid för ytterligare utredningar? Är behovet av åtgärder övergående?

Behovet av åtgärder är inte övergående, men behovet är inte heller akut.

2. Vilka alternativa medel kan användas?

Enligt 21 § grundlagen ska garantierna för god förvaltning tryggas genom lag. Det bör utvärderas vilken lagstiftningsmodell som används. En modell är att utarbeta en särskild landskapslag som motsvarar lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003). En annan modell är att komplettera den gällande landskapslagstiftningen, särskilt förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland, med bestämmelser om elektronisk kommunikation.

3. Vad är skillnaden för samhället och enskilda mellan den önskade reformen och nollalternativet?

Nollalternativet innebär att lagstiftningen förblir oanpassad till den pågående elektroniska utvecklingen bland annat med risk för ineffektivitet.

22.6.2015

Sören Silverström

Chefsjurist

Ålands landskapsregering